

**PROJEKT ZAŁOŻEŃ DO KONKURSU REGIONALNEGO
W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM
W RAMACH PO WER 2014-2020 – GWARANCJE DLA MŁODZIEŻY
z dnia 30 grudnia 2014 r.**

Zgodnie z opracowanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju „Planem realizacji *Gwarancji dla Młodzieży w Polsce*” Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (DWUP), jako jedna z instytucji wskazanych w ww. Planie dla szczebla regionalnego, będzie realizował w ramach *Gwarancji dla Młodzieży (GdM)* działania mające na celu pobudzenie aktywności młodzieży na dolnośląskim rynku pracy.

Działania zmierzające do poprawy sytuacji młodych ludzi na rynku pracy będą realizowane w ramach *Priorytetu inwestycyjnego 8.ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży* w ramach *Osi Priorytetowej I Osoby młode na rynku pracy* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

W związku z powyższym, na mocy zawartej 10 października 2014 r. pomiędzy Ministrem Pracy i Polityki Społecznej a Samorządem Województwa Dolnośląskiego Umowy nr DRP-VI/GdM/26/SK/2014, DWUP podjął działania, których celem jest przygotowanie organizacji konkursów regionalnych, w tym opracowanie koncepcji założeń do konkursu, zawierającej projekt wytycznych oraz kryteriów wyboru projektów, które będą realizowane na Dolnym Śląsku. W zakresie zadań przewidzianych do realizacji ujęto m.in. rozpoznanie potrzeb i priorytetów osób młodych w kontekście ich aktywizacji oraz rozpoznanie możliwości dotarcia do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektem zrealizowanych prac są dwa Opracowania: „Analiza sytuacji osób młodych i diagnoza barier ich aktywizacji zawodowej na Dolnym Śląsku w kontekście realizacji *Gwarancji dla Młodzieży*” oraz „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”. Raporty te oraz materiał, który powstał w wyniku kolejnego zadania założonego do realizacji - w postaci zorganizowanych przez DWUP dziesięciu spotkań konsultacyjnych z udziałem instytucji/potencjalnych partnerów, którzy będą zaangażowani na etapie projektowania i wdrażania działań w ramach *GdM*, stanowią cenne źródło informacji dla powstałego projektu założeń konkursowych. Pozyskana wiedza pozwoliła również odzwierciedlić w proponowanym projekcie założeń podstawę do formułowania szczegółowych kryteriów wyboru projektów konkursowych specyficznych dla Dolnego Śląska.

W oparciu o dostępne dokumenty programowe w zakresie realizacji *GdM* (zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 17 grudnia 2014 r. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, „Plan realizacji *Gwarancji dla Młodzieży w Polsce*” z kwietnia 2014 r., projekt Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 z dnia 22 grudnia 2014 r.) oraz Wytyczne lub projekty

Wytycznych, a także informacje przekazane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w postaci prezentacji multimedialnych z grup roboczych dotyczących planowania i wdrażania projektów w ramach Osi I PO WER, korzystając również z materiału wypracowanego w wyniku podjętych przez DWUP działań przygotowujących do wdrażania GdM na Dolnym Śląsku, przygotowano projekt założeń do konkursu regionalnego wraz z wytycznymi oraz propozycją kryteriów wyboru projektów, w tym kryteriów szczegółowych.

Do uruchomienia konkursów na wdrożenie GdM na szczeblu regionalnym dedykowane są:

Działanie 1.2 Działania niepublicznych instytucji rynku pracy na rzecz osób młodych w wieku 15-29 lat

- *Poddziałanie 1.2.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego,*
- *Poddziałanie 1.2.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.*

Projekt założeń do konkursu regionalnego na Dolnym Śląsku wraz z wytycznymi oraz propozycją kryteriów wyboru projektów, w tym kryteriów szczegółowych:

PROJEKTY PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W TRYBIE KONKURSOWYM	
Cel szczegółowy, w który wpisują się projekty	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 r.ż. bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).
Zakres wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo – edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym także osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) odpowiadające na zidentyfikowane trudności i bariery, jakie młodzi ludzie napotykają w wejściu i utrzymaniu się na rynku pracy. • Usługi i instrumenty rynku pracy, które opierają się na co najmniej trzech elementach indywidualnej i kompleksowej pomocy (dwa z nich wskazane zostały jako obligatoryjne, trzeci i kolejne – jako fakultatywne¹ – wybierane są w zależności od potrzeb i możliwości osób, którym udzielane jest wsparcie), co pozwoli zapewnić wysoką jakość ofert wsparcia odniesieniu do każdej wspieranej osoby. • Każdy z uczestników projektu powinien otrzymać pełną ofertę wsparcia, obejmującą wszystkie formy wsparcia z uwzględnieniem profilu pomocy, które zostaną zidentyfikowane u niego jako niezbędne w celu poprawy jego sytuacji na rynku pracy lub uzyskania zatrudnienia – co najmniej 3 elementy indywidualnej i kompleksowej pomocy w odniesieniu do typów operacji. • Udzielanie wsparcia musi zostać poprzedzone pogłębioną analizą umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika projektu, m.in. poprzez opracowanie / aktualizację Indywidualnego Planu Działania.
Grupa docelowa	Osoby młode, w tym niepełnosprawne, w wieku 15-29 lat bez pracy, w tym w szczególności osoby, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw.

¹ Usługi i instrumenty rynku pracy – obligatoryjne i fakultatywne, zostały wskazane w zakresie typów projektów (operacji) w tabeli poniżej.

	<p>kategoria NEET*), w tym również osoby niezarejestrowane w urzędach pracy.</p> <p>*Osoba młoda w wieku 15-29 lat, która spełnia łącznie trzy warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie pracuje (tj. jest bezrobotna lub bierna zawodowo), • nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym), • nie szkoli się (tj. nie uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy; w procesie oceny czy dana osoba się nie szkoli, a co za tym idzie kwalifikuje się do kategorii NEET, należy zweryfikować czy brała ona udział w tego typu formie aktywizacji, finansowanej ze środków publicznych, w okresie ostatnich 4 tygodni).
<p>Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach konkursu</p>	<p>Działanie 1.2 Działania niepublicznych instytucji rynku pracy na rzecz podniesienia aktywności zawodowej osób młodych w wieku 15-29 lat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poddziałanie 1.2.1 Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo – edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym także osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) • Poddziałanie 1.2.2 Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo – edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym także osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) <p><u>poprzez:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zadecydują o wyborze dalszej/dalszych adekwatnej/nych formy/form wsparcia): <ul style="list-style-type: none"> • identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy osób młodych (opracowanie/aktualizacja Indywidualnego Planu Działania), • kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych. 2. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji: <ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja nauki dla osób młodych, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia edukacji formalnej lub potrzebę potwierdzenia kwalifikacji, m.in. poprzez odpowiednie egzaminy, • nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia. 3. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców: <ul style="list-style-type: none"> • nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki, spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży, • wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy stanowiące zachętę do zatrudnienia, m.in. poprzez

	<p>pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska (wyłącznie w połączeniu z subsydiowanym zatrudnieniem).</p> <p>4. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES):</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, m.in. poprzez praktyki, staże i szkolenia, spełniające standardy wyznaczone dla tych usług (np. Europejska i Polska Rama Jakości Praktyk i Staży), • wsparcie mobilności geograficznej dla osób młodych, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie, <p>5. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niwelowanie barier jakie napotykają osoby niepełnosprawne w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. poprzez finansowanie pracy asystenta osoby niepełnosprawnej, którego praca spełnia standardy wyznaczone dla takiej usługi i doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. <p>6. Instrumenty i usługi rynku pracy służące rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz doradztwo i szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także wsparcie pomostowe.
<p>Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów</p>	<p>Wnioskodawcą mogą być między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • partnerzy społeczno – gospodarczy, • jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne, • organizacje pozarządowe, działające w szczególności na rzecz młodzieży, • niepubliczne agencje zatrudnienia, • instytucje szkoleniowe, • akademickie biura karier, • podmioty ekonomii społecznej, • instytucje dialogu społecznego, • fundacje, • osoby prowadzące działalność gospodarczą, • stowarzyszenia i organizacje społeczne, • pracodawcy. <p>Dla realizacji GdM zakładany jest aktywny udział partnerstw działających na poziomie lokalnym. Realizatorami projektów wyłanianych w formie konkursu regionalnego, obok pojedynczych podmiotów, będą mogły być partnerstwa, w skład których wejść będą mogły władze publiczne, publiczne służby zatrudnienia, szkoły, organizacje młodzieżowe, instytucje szkoleniowe, prywatne służby zatrudnienia, partnerzy społeczni i pracodawcy. Przewiduje się, iż realizowane będzie wsparcie na rzecz tworzenia partnerstw i realizacji przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.</p>
<p>Kierunkowe zasady</p>	<p>Realizacja na terenie całego województwa. Możliwe będzie także</p>

wyboru projektów	<p>ukierunkowanie naborów na określone geograficznie obszary. Pozwoli to na dostosowanie rodzaju wsparcia do specyfiki poszczególnych terytoriów i zamieszkujących je społeczności. Podejście takie pozwoli m.in. na realizację projektów komplementarnych, uwzględniając tym samym zasadę podejścia zintegrowanego.</p> <p>Nabory będą kierowane do wszystkich lub wybranych kategorii beneficjentów. Przy organizacji naborów może być brana pod uwagę efektywność osiągania wybranego wskaźnika Programu. Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria promujące równouprawnienie kobiet i mężczyzn oraz rozwiązania zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie etniczne lub rasowe, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek, a także orientację seksualną oraz realizujące zasadę zrównoważonego rozwoju. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący.</p> <p>Działania z zakresu aktywizacji zawodowej będą uwzględniały odpowiednie kryteria efektywności zatrudnieniowej, określone w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych lub obszarów.</p> <p>Preferowane będą projekty spełniające kryteria szczegółowe.</p>
PROPOZYCJA KRYTERIÓW OGÓLNYCH (OBLIGATORYJNYCH) WYBORU PROJEKTÓW	
Kryteria formalne (weryfikacja „0-1”)	<ul style="list-style-type: none"> Projekt będzie dostosowany do wymogów formalnych, które będą obowiązywały w ramach PO WER 2014-2020. Projekt będzie dostosowany do wymogów Systemu Realizacji PO WER 2014-2020.
Kryteria merytoryczne (weryfikacja punktowa)	<ul style="list-style-type: none"> Projekt będzie spójny merytorycznie i przyczyni się do osiągnięcia celów PO WER 2014-2020. Projekt będzie zgodny z diagnozą zawartą w PO WER 2014-2020. Projekt będzie adekwatny do problemów, a jego realizacja ma rozwiązać albo złagodzić problemy. W ramach projektu zostaną osiągnięte skwantyfikowane rezultaty. Wnioskodawca i jego partnerzy spełnią kryteria określone w zakresie potencjału finansowego, kadrowego i technicznego. Projekt spełni wymóg określonej efektywności zatrudnieniowej. Projekt spełni wymóg określonej efektywności kosztowej projektu, w tym obowiązek przeprowadzenia przez wnioskodawcę analizy kosztów - korzyści w odniesieniu do projektu. Projekt spełni wymogi w zakresie kwalifikowalności wydatków.
Kryteria horyzontalne (weryfikacja „0-1”)	<ul style="list-style-type: none"> Projekt będzie zgodny z właściwymi politykami i zasadami wspólnotowymi (w tym: polityką równych szans i niedyskryminacji, zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (w oparciu o standard minimum) i koncepcją zrównoważonego rozwoju) oraz prawodawstwem wspólnotowym. Projekt będzie zgodny z prawodawstwem krajowym. Projekt będzie zgodny z celem tematycznym i priorytetem inwestycyjnym.
PROPOZYCJA KATALOGU SZCZEGÓŁOWYCH² KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW	

² Katalog szczegółowych kryteriów wyboru projektów jest propozycją ukierunkowania wsparcia, wynikającą w szczególności z przeprowadzonych analiz opisujących specyficzne problemy i wynikające z nich potrzeby osób młodych na Dolnym Śląsku, zawartych w Opracowaniach powołanych na wstępie, przygotowanych na zlecenie DWUP w kontekście planowania założeń konkursowych w ramach GdM. W zależności od decyzji Instytucji Zarządzającej/Instytucji Pośredniczącej PO WER 2014-2020, wszystkie lub wybrane szczegółowe kryteria zostaną poddane konsultacjom społecznym, celem wypracowania ostatecznego kierunku udzielania wsparcia dla odbiorców najbardziej potrzebujących.

1. Okres realizacji projektu nie może być krótszy niż 30 miesięcy.

Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.

Uzasadnienie:

Określenie minimalnego czasu realizacji projektu pozwoli projektodawcy precyzyjnie zaplanować przedsięwzięcia, co wpłynie na zwiększenie efektywności oraz sprawne rozliczenie finansowe wdrażanego projektu.

Proponuje się przyjąć okres realizacji projektu na poziomie minimalnym 30 miesięcy, tj. podobnym, jaki był założony standardowo dla projektów realizowanych w ramach PO KL w obszarze Integracji społecznej - z uwagi na specyfikę grupy odbiorców wsparcia, którzy są w istotnym stopniu zagrożeni lub wykluczeni społecznie i wymagają w odpowiednio długim czasie wypracowania zindywidualizowanych rozwiązań projektowych, w tym podjęcia działań w obszarze motywacji uczestników do udziału w projekcie (m.in. zdobycie zaufania, zrekrowanie i wprowadzenie uczestników w projekt, działania integracyjne, wskazanie korzyści z udziału w projekcie i dalszych rozwiązań stanowiących kontynuację działań projektowych, utrzymanie dyscypliny, sprawowanie ciągłej opieki nad uczestnikiem), co przełoży się na sukces w postaci rozpoznania i zniwelowania barier powodujących bierność zawodową lub edukacyjną osób młodych*.

Postulat założenia jak najdłuższej realizacji projektu w odniesieniu do „trudnej” grupy docelowej, jaką są osoby z kategorii NEET, padł również na jednym ze spotkań informacyjnych organizowanych przez DWUP.

Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.

2. Projektodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę, oddział lub inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa dolnośląskiego, na terenie objętym wsparciem, np. w danej gminie/danym powiecie, tj. w środowisku lokalnym, z którego wywodzą się odbiorcy wsparcia - z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniającego uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z kadrą projektu.

Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.

Uzasadnienie:

Realizacja projektu przez projektodawców prowadzących działalność na terenie województwa dolnośląskiego lub posiadających biuro projektu na terenie województwa dolnośląskiego jest uzasadniona regionalnym/lokalnym charakterem wsparcia oraz pozytywnie wpłynie na efektywność realizacji projektu. Mając na uwadze przewidywane trudności w dotarciu z ofertą projektową do grupy docelowej* zaleca się zawężenie obszaru prowadzenia biura projektu z obszaru województwa do poziomu lokalnego i podejmowanie działań przez projektodawcę na obszarze danej gminy/powiatu, co umożliwi lepsze rozpoznanie potrzeb oraz skuteczniejsze dotarcie do grupy docelowej.

Kryterium powinno być zweryfikowane podczas oceny na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.

3. Projektodawca i/lub jego partner posiada doświadczenie we wszystkich wymienionych zakresach:

- w realizacji przedsięwzięć w obszarze merytorycznym, w którym udzielane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu,

- w działalności na rzecz grupy docelowej (młodzieży), do której kierowane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu,
- prowadzeniu działalności na określonym terytorium, którego dotyczyć będzie realizacja projektu*.

Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.

Uzasadnienie:	<p>Realizacja projektów przez podmioty posiadające doświadczenie z obszaru merytorycznego, którego dotyczy projekt zapewni wysoką jakość, efektywność i skuteczność udzielanego wsparcia**. Dokumenty potwierdzające powyższe, projektodawca powinien być obowiązany przedstawić przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane podczas oceny na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu, a następnie na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu.</p> <p>* Na podstawie „Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020”, projekt do konsultacji zewnętrznych, MIR, 10 grudnia 2014 r. **Na podstawie całości materiału, tj. Opracowań oraz notatek ze spotkań konsultacyjnych.</p>
---------------	---

4. Projekt powinien być realizowany w partnerstwie z podmiotem/instytucją z obszaru województwa dolnośląskiego, najlepiej właściwą terytorialnie dla danej gminy/danego powiatu, wykonującym/wykonującą zadania co najmniej w obszarze merytorycznym, którego dotyczy projekt, tj. w obszarze działalności na rzecz młodzieży w danej gminie/danym powiecie, w tym w zakresie aktywizacji społeczno - zawodowej. Podmioty tworzące partnerstwo wnoszą do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie (zgodnie z art. 33. ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020).

Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.

Uzasadnienie:	<p>Zgodnie z Zaleceniem Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie <i>Gwarancji dla młodzieży</i> (2013/C/120/01) szczególny nacisk położony zostanie na ustanowienie partnerstw na rzecz wsparcia osób młodych, w tym „partnerstw zbiorowych” tworzonych przez jednostki organizacyjne różnego typu (w tym niepubliczne), które wyłonione zostaną w trybie konkursów regionalnych. Partnerzy rynku pracy („partner zbiorowy”) będą realizować <i>GdM</i> w ramach otwartego trybu konkursowego lub uczestniczyć w dialogu partnerskim przy opracowywaniu koncepcji konkursów. Aktywny udział partnerstw działających na poziomie lokalnym przyczyni się do poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy³.</p> <p>W myśl powyższego oraz biorąc pod uwagę sugestie uczestników spotkań konsultacyjnych, proponuje się premiować projekty zakładające udział partnerów, którzy dostarczą właściwego wsparcia merytorycznego w postaci rozpoznanych lokalnych potrzeb i problemów oraz dysponują potencjałem/doświadczeniem/narzędziami do podjęcia działań w kierunku skutecznego docierania do potencjalnych odbiorców wsparcia i rozwiązywania ich problemów (np. dysponują wiedzą na temat zdiagnozowanych problemów, posiadają lub znają sposób nawiązania kontaktów z osobami młodymi i/lub ich rodzinami, mają doświadczenie i są w dyspozycji instrumentów podnoszących skuteczność działań skierowanych na rzecz młodzieży). Wśród proponowanej grupy partnerów lokalnych wymieniano: władze publiczne, publiczne służby zatrudnienia, szkoły, organizacje młodzieżowe, instytucje szkoleniowe, prywatne służby zatrudnienia, partnerów społecznych, agencje zatrudnienia, organizacje</p>
---------------	--

³ „Plan realizacji *Gwarancji dla Młodzieży* w Polsce”, MPiPS, MIR, Warszawa, kwiecień 2014.

	<p>pozarządowe, instytucje pomocy społecznej. Zawiązanie partnerstwa przyniesie wymierne korzyści uczestnikom projektów, którzy dzięki temu otrzymają kompleksowe i adekwatne do potrzeb wsparcie.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane podczas oceny na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu, a następnie na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu.</p>
<p>5. Projekt powinien uwzględniać współpracę lub partnerstwo z pracodawcami, a efektem współpracy lub partnerstwa powinno być wyposażenie młodych osób w kwalifikacje zawodowe podnoszące zdolności do zatrudnienia (szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych, staże), w zakresie zgodnym z oczekiwaniami pracodawców i dopasowaniem do potrzeb lokalnego rynku pracy i zatrudnienie danego odsetka uczestników projektu przez okres minimum 6 miesięcy. W przypadku projektów skierowanych do absolwentów szkół i uczelni wyższych, projekt powinien uwzględniać zbadanie potencjału, braków oraz specyficznych potrzeb absolwentów w celu dopasowania oferty wsparcia i podniesienia zdolności do zatrudnienia lub podjęcia zatrudnienia przez absolwentów.</p> <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.</i></p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Niekorzystna tendencja na Dolnym Śląsku, czyli utrzymujące się duże bezrobocie wśród młodzieży może oznaczać, że aktualne profile kształcenia i oferta edukacyjna są niedopasowane do zapotrzebowania ze strony pracodawców. Zagrożenie wykluczeniem społeczno – zawodowym ze względu na bezrobocie bywa wynikiem niedopasowania kwalifikacji do potrzeb lokalnego rynku pracy, pośrednio wynika zatem też z faktu, że młodzi ludzie niechętnie uczestniczą w kursach, szkoleniach, itp.*. Wysoką stopę bezrobocia determinują przede wszystkim dane dla grupy wiekowej 18-19 lat, gdy młodzież nie posiada żadnego doświadczenia i niechętnie jest zatrudniana ze względu na znikome kwalifikacje**. Specyficzną grupę stanowią również absolwenci szkół i uczelni wyższych, którzy często mają wygórowane aspiracje i oczekiwania wobec pracodawców i chociaż posiadają wiedzę teoretyczną, brakuje im doświadczenia zawodowego, przez co nie są atrakcyjni dla przedsiębiorców. Zapewnienie absolwentom uzupełnienia brakujących praktycznych umiejętności / uprawnień zawodowych oraz wyposażenie w umiejętności poruszania się po rynku pracy, zwiększy szanse absolwentów na wejście i utrzymanie się na regionalnym / lokalnym rynku pracy.</p> <p>W myśl powyższego oraz biorąc pod uwagę sugestie uczestników spotkań konsultacyjnych, proponuje się premiować projekty, które są realizowane we współpracy lub partnerstwie z pracodawcami, których udział umożliwi wyposażenie młode osoby w kwalifikacje zawodowe podnoszące zdolności do zatrudnienia - poprzez szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych czy staże, które dodatkowo zapewnią zdobycie doświadczenia zawodowego – w zakresie zgodnym z oczekiwaniami pracodawców i dopasowaniem do potrzeb lokalnego rynku pracy. Przygotowanie zawodowe osób młodych adekwatne do potrzeb lokalnego rynku powinno uwzględniać takie aspekty, jak branże o największym potencjale rozwojowym/strategicznym dla regionu, zawody deficytowe i nadwyżkowe, a także zawody wynikające z potrzeb lokalnego rynku pracy. Postulowano także, aby powyższe działania kończyły się możliwością podjęcia pracy u danego pracodawcy w postaci subsydiowanego zatrudnienia lub na umowę o pracę (przez okres np. minimum 6 miesięcy).</p> <p>Współpraca lub partnerstwo z pracodawcą w ramach projektu przyniesie wymierne korzyści uczestnikom projektów, którzy dzięki temu zostaną wyposażeni w zasoby adekwatne do potrzeb rynku pracy.</p>

	<p>Kryterium powinno być zweryfikowane podczas oceny na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu, a w przypadku partnerstwa również na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p> <p>**Na podstawie: „Analizy sytuacji osób młodych i diagnozy barier ich aktywizacji zawodowej na Dolnym Śląsku w kontekście realizacji <i>Gwarancji dla Młodzieży</i>”.</p>
	<p>6. Projekt uwzględnia kompleksowe wsparcie skoncentrowane na osobach młodych, których szczególna sytuacja osobista, rodzinna lub zawodowa spowodowała problemy wykluczające te osoby z rynku pracy, a także zagrożone wykluczeniem społecznym.</p> <p>Wsparcie adresowane do osób młodych powinno być ukierunkowane na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie diagnozy barier w aktywności zawodowej, a także czynników warunkujących/umożliwiających udział osób młodych w działaniach aktywizacyjnych, • usługi specjalistyczne, kierunkowe poradnictwo lub wsparcie takie jak: konsultacja z psychologiem, prawnikiem, specjalistami ds. uzależnień i innymi, uzasadnionymi sytuacją osoby młodej, • zajęcia i warsztaty mające na celu zmotywowanie osoby młodej do aktywizacji zawodowej, w tym zastosowanie elementów opieki menadżerskiej, coachingu i mentoringu, tutoringu, • zajęcia mające na celu poprawę wizerunku osoby młodej przygotowanie jej do rozmowy z pracodawcą (przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, prezentacja i kreowanie wizerunku), • rozwój zawodowy oraz zwiększenie mobilności zawodowej osób młodych poprzez udział w działaniach służących podnoszeniu zdolności do zatrudnienia, m.in. działania na rzecz dalszego doskonalenia zawodowego, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w miejscu pracy; uczestnicy projektów powinni mieć możliwość przygotowania się do egzaminów i zdobycia formalnego potwierdzenia kompetencji lub uprawnień zawodowych, • pomoc w znalezieniu zatrudnienia oraz wsparcie w jego podjęciu, • działania adresowane do osób niepełnosprawnych powinny dodatkowo niwelować bariery utrudniające podjęcie i wykonywanie pracy, wynikające z charakteru i stopnia niepełnosprawności. <p>Z uwagi na specyfikę grupy i bariery zatrudnieniowe, projekt uwzględnia objęcie uczestników projektu dodatkowym wsparciem finansowym w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dodatków motywacyjnych, których wysokość powinna umożliwiać uczestnictwo w projekcie, • sfinansowania kosztów dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia, niezbędnych badań lekarskich i psychologicznych, opieki nad dzieckiem lub osobą zależną, materiałów edukacyjnych oraz przygotowania dokumentów aplikacyjnych oraz innych niezbędnych form finansowego wsparcia. <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.</i></p>
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Wyniki przeprowadzonej diagnozy sytuacji osób młodych na Dolnym Śląsku oraz głosy uczestników spotkań konsultacyjnych wskazują na konieczność położenia nacisku na zindywidualizowane i kompleksowe działania, adekwatne do sytuacji i potrzeb danej osoby młodej obejmowane wsparciem. Szczególną uwagę należałoby przy tym zwrócić na kwestię motywacji do udziału w projekcie, gdzie z jednej strony wymaga to zapewnienia odpowiednich czynników zachęty (np. zwrot kosztów dojazdu), z drugiej – zbudowania zaufania i sprawowania ciągłej opieki nad takim uczestnikiem (system tutoring, coaching, itp.).</p> <p>Ukierunkowanie i przełożenie wsparcia na konkretne działania, adekwatne do problemów i potrzeb osób młodych, przyniesie wymierne korzyści uczestnikom projektów oraz zapewni wysoką jakość i skuteczność interwencji.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>

7. Projekt powinien uwzględniać zróżnicowanie terytorialne problemów rynku pracy, w tym odzwierciedlać większą intensyfikację wsparcia kierowaną na obszary wiejskie, na których zdiagnozowane problemy społeczne i bariery edukacyjno-zawodowe w przypadku osób młodych występują w znacznie wyższym stopniu niż w miastach oraz zaproponować odpowiednie instrumenty wspierające, w tym służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej.

Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.

Uzasadnienie:

Młodzież – osoby, które dopiero wchodzi na rynek pracy, są obecne na rynku edukacyjnym, rozpoczynają dorosłe, samodzielne życie – nie wydają się kategorią osób szczególnie narażoną na społeczną ekskluzję. Tymczasem jest zupełnie inaczej, ludzie młodzi to właśnie jedna z kategorii szczególnie narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego. Młodych ludzi dotyczą takie problemy, jak „dziedziczenie” wzorców zachowań oraz pozostawanie w obszarach biedy. Muszą mierzyć się z problemami rozwodów i separacji rodziców, bezrobocia i migracji zarobkowych, przemocy rówieśniczej i domowej, barier edukacyjnych, uzależnień oraz przestępczości – tak ich własnej, jak występującej w środowisku, w jakim dorastają. Od lat na czoło kwestii problematycznych wysuwa się ubóstwo. Duże znaczenie ma także – w kontekście wykluczenia społecznego ludzi młodych – niepewny rynek pracy oraz niepełny dostęp do instrumentów i świadczeń pomocy społecznej. Na obszarach wiejskich kumuluje się szczególnie wiele zjawisk ograniczających rozwój ich mieszkańców, w tym ciągle jeszcze niedostateczny poziom wykształcenia, przygotowanie zawodowe niedostosowane do potrzeb występujących w danym regionie, niższe aspiracje życiowe, trudniejszy dostęp do rynku pracy. Przeprowadzona analiza sytuacji osób młodych na Dolnym Śląsku świadczy o tym, że zagrożenie wykluczeniem społecznym ze względu na czynnik terytorialny (zamieszkiwanie terenów wiejskich i obszarów zdegradowanych) dotyczy:

- ok. 40% dolnośląskiej młodzieży,
- młodych mieszkańców subregionów – wałbrzyskiego i jeleniogórskiego (zwłaszcza powiatu złotoryjskiego)*.

Wymiar terytorialny wsparcia zapewni większą efektywność wykorzystania środków funduszowych.

Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

*Na podstawie analizy dokonanej w raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.

8. Projekt jest skierowany do osób młodych, w tym niepełnosprawnych w proporcji co najmniej takiej samej, jaki stanowi % osób niepełnosprawnych w grupie docelowej do ogółu osób niepełnosprawnych w tej kategorii wiekowej i ich rodzin i być dostosowany do specyficznych potrzeb tej grupy docelowej, np. poprzez zaangażowanie trenerów pracy, asystentów osób niepełnosprawnych oraz realizację indywidualnych planów wsparcia, uwzględniających poprawę wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.

Uzasadnienie:

Na pierwszy plan w odniesieniu do osób niepełnosprawnych wybijają się problemy ze znalezieniem i utrzymaniem zatrudnienia. Podstawowym źródłem problemów osób niepełnosprawnych na rynku pracy w Polsce są bariery edukacyjne i niski poziom wykształcenia. Niepełnosprawni nadal mają gorszy dostęp do edukacji, szczególnie do edukacji wyższej w porównaniu do ludzi sprawnych i w efekcie słabszy dostęp do rynku pracy. Bariery, jakie spotykają na swojej drodze osoby niepełnosprawne sprawiają, że tylko 4% niepełnosprawnych udaje się skończyć wyższe studia. Większość ma

	<p>wykształcenie podstawowe i zawodowe. Jedną z przyczyn są kłopoty ze zwykłym dotarciem do szkoły, tj. o podłożu infrastrukturalnym. Młodzież uczy się w domu, bo szkoła nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. W przypadku młodych osób niepełnosprawnych mamy do czynienia ze szkolnictwem integracyjnym, a w Polsce nadal mamy problem z niską jego jakością. W efekcie często osoby niepełnosprawne zasilają szeregi ludzi młodych pozostając poza edukacją, szkoleniami i pracą po ukończeniu gimnazjów czy szkół zawodowych (w szczególności szkół specjalnych). Zagrożenie zatem wykluczeniem społeczno – zawodowym osób młodych ze względu na niepełnosprawność:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dotyczy ok. 13% dolnośląskiej młodzieży (ok. 4 % ogółu niepełnosprawnych z Dolnego Śląska), • jest zróżnicowane w zależności od płci, jednak nie w tym przedziale wiekowym, • jest zróżnicowane regionalnie (największy odsetek niepełnosprawnych odnotowują subregiony: wałbrzyski i jeleniogórski), • dotyczy znacznej części bezrobotnych długotrwale (na Dolnym Śląsku jest to ponad 60% zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych). <p>Wprowadzenie kryterium pozwoli na koncentrację wsparcia dla osób młodych pozostających w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i posiadających największe potrzeby w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p>
	<p>9. Projekt powinien być skierowany i dostosowany do specyficznych potrzeb przedstawicieli wybranych grup docelowych zagrożonych wykluczeniem społeczno – zawodowym ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzależnienia, • przestępczość (dopuszczanie się czynów karalnych), • opuszczanie instytucji opiekuńczo – wychowawczych, • opuszczanie zakładów karnych, • status imigranta/członka mniejszości narodowej lub etnicznej, • ubóstwo, • nastoletnie macierzyństwo. <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.</i></p>
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Zagrożenie wykluczeniem społeczno – zawodowym osób młodych ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzależnienia <ul style="list-style-type: none"> – ma korzenie w używaniu i nadużywaniu substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną (dotyczy ok. 60% uczniów), – problem uzależnień ludzi młodych (przed 30. rokiem życia) dotyczy na Dolnym Śląsku ok. 2% populacji, – często wiąże się z problemami na rynku pracy, pogorszeniem sytuacji materialnej oraz problemami rodzinnymi, jednak nie należy zapominać o tym, że w statystykach znajdują się także uzależnieni, których sytuacja na rynku pracy jest bardzo dobra; • przestępczość (dopuszczanie się czynów karalnych) <ul style="list-style-type: none"> – dotyczy coraz mniejszej liczby małoletnich, – jest na Dolnym Śląsku nadal problemem, jako że region ten należy do najbardziej zagrożonych przestępstwami, – wiąże się z innymi problemami, takimi jak ubóstwo w rodzinie (często – dziedziczenie ubóstwa) i dysfunkcje w rodzinie oraz długotrwale

- bezrobocie, idzie często w parze z niskim wykształceniem,
- dotyczy mniej niż 2% ludzi młodych;
 - opuszczanie instytucji opiekuńczo – wychowawczych
 - dotyczy mniej niż 1% populacji ludzi przed 30. rokiem życia na Dolnym Śląsku (ok. 1200 – 1500 osób rocznie),
 - jest czynnikiem silnie wykluczającym, co wynika z faktu, że osoby opuszczające takie instytucje „uczą się życia na nowo”,
 - idzie często w parze z niskim wykształceniem przy jednoczesnym braku kontynuacji nauki oraz problemami ze znalezieniem pracy;
 - opuszczanie zakładów karnych
 - dotyczy mniej niż 1% populacji ludzi przed 30. rokiem życia na Dolnym Śląsku (ok. 1200 – 1300 osób rocznie),
 - jest czynnikiem silnie wykluczającym, co wynika z faktu, że osoby opuszczające takie instytucje „uczą się życia na nowo”,
 - często związane jest z niskim wykształceniem oraz trudnościami w znalezieniu pracy,
 - jest wynikiem stereotypowego postrzegania osób opuszczających zakłady karne przez potencjalnych pracodawców, co wpływa na niemożność znalezienia pracy,
 - jest częściowo także efektem tego, że osoby opuszczające zakłady karne często nie mają motywacji, by zmienić swoją sytuację, borykają się z problemami osobistymi i rodzinnymi;
 - status imigranta/członka mniejszości narodowej lub etnicznej
 - dotyczy ok. 5% młodych mieszkańców regionu,
 - wynika z problemów adaptacyjnych, nieznajomości języka oraz pozostawania bez pracy lub pracy „na czarno”, także z wykonywania pracy poniżej posiadanych kwalifikacji,
 - częściej dotyczy na Dolnym Śląsku mężczyzn niż kobiet,
 - w szczególnie trudnej sytuacji znajdują się przedstawiciele mniejszości romskiej, którzy w największym stopniu - z różnych powodów – dotknięci są problemami edukacyjnymi oraz na rynku pracy;
 - ubóstwo (za kryterium kwalifikujące do grupy osób zagrożonych ubóstwem, proponuje się przyjęcie kryterium dochodowe określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej)
 - jest to czynnik silnie wykluczający (często nawet utożsamiany z wykluczeniem społecznym),
 - dotyczy blisko 1/3 populacji młodzieży nieletniej i ok. 13% ogółu społeczeństwa, w tym osób młodych do 30. roku życia,
 - może dotyczyć dwukrotnie większej części populacji (ok. 25%), jako że taka część pełnoletnich mieszkańców województwa dolnośląskiego posiada niezarobkowe źródła utrzymania, co jest jednym z podstawowych czynników decydujących o występowaniu ubóstwa – czynnik ten w większym stopniu dotyczy kobiet,
 - częściej mamy z nim do czynienia w przypadku rodzin wielodzietnych oraz w przypadku gospodarstw domowych osób samotnie wychowujących dziecko (dzieci),
 - ma w dużej mierze charakter dziedziczny,
 - często wiąże się z niską motywacją do zmiany status quo;
 - nastoletnie macierzyństwo
 - w przypadku uczennic, które zostają przedwcześnie matkami (do 16 roku życia) jest to czynnik decydujący o „wypadaniu” z systemu szkolnictwa lub unikaniu obowiązku szkolnego, problem dotyka przede wszystkim uczennic w szkołach wiejskich,
 - na Dolnym Śląsku liczba urodzeń dzieci przez młode matki dotyczy 4,2% urodzeń w ogóle.

Ponadto konstruując założenia projektu należałoby wziąć pod uwagę czynniki uznawane tradycyjnie za prowadzące do wykluczenia społecznego, które są

	<p>również tymi, które zwiększają prawdopodobieństwo trafienia młodych ludzi do kategorii NEET. Wśród tych czynników wskazać bowiem można:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niepełnosprawność – osoby zgłaszające pewien rodzaj niepełnosprawności mają o 40% większe szanse na przynależność do NEET, – status imigranta – młodzi ludzie ze środowisk imigracyjnych są o 70% bardziej narażeni na trafienie do tej kategorii niż inni, – niskie wykształcenie – tutaj osoby legitymujące się niskim wykształceniem mają trzykrotnie większe szanse na znalezienie się w kategorii NEET, – zamieszkiwanie obszarów peryferyjnych – ten czynnik zwiększa prawdopodobieństwo przynależności do NEET 1,5 raza; – ubóstwo – młodzi ludzie z gospodarstw domowych osiągających niskie dochody (poniżej ustawowej granicy ubóstwa) mają większe szanse na znalezienie się w kategorii NEET niż młodzież z gospodarstw domowych ze średnimi dochodami, – sytuacja rodzinna / problemy rodzinne: o 17% prawdopodobieństwo trafienia do grupy NEET mają młodzi ludzie, których rodzice doświadczyli problemu bezrobocia, dwa razy częściej znajdują się wśród osób przynależnych do tej kategorii takie, których rodzice legitymują się niskim wykształceniem, a o ok. 1/3 prawdopodobieństwo zasilenia szeregów NEET mają młodzi ludzie, których rodzice wzięli rozwód*. <p>Wprowadzenie kryterium pozwoli na koncentrację wsparcia dla osób młodych pozostających w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i posiadających największe potrzeby w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p>
<p>10. Projekt powinien uwzględniać gorszą sytuację młodych osób na rynku pracy z powiatów o największym w regionie poziomie bezrobocia: wałbrzyskiego, złotoryjskiego, górskiego, kłodzkiego, lwóweckiego** i być odpowiedzią na specyficzne problemy i potrzeby, w tym szczególną sytuację osobistą, rodzinną lub zawodową, która spowodowała oddalenie lub wykluczenie z rynku pracy.</p>	<p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.</i></p>
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Wysoka stopa bezrobocia na danym obszarze wynika z sytuacji na lokalnym rynku pracy (terytorialne zróżnicowanie warunków życia), która to sytuacja związana jest z możliwością zarobkowania w najbliższej okolicy, a także możliwościami dojazdu do sąsiednich rynków pracy, czy też charakterem lokalnej gospodarki. Brak miejsc pracy dla ludzi młodych w dłuższej perspektywie czasowej stanowi jeden z najważniejszych czynników wykluczających. Z długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia współistnieją często takie problemy, jak ubóstwo, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji, przyzwyczajenie do stanu bezrobocia, dziedziczenie sytuacji społecznej, a także problemy osobiste – depresja, uzależnienia (alkoholizm, narkomania)*.</p> <p>Wprowadzenie kryterium, ale także położenie nacisku przy ocenie wniosków złożonych do dofinansowania na weryfikację dokonania przez projektodawców rzetelnej i wyczerpującej analizy potrzeb grupy docelowej, uwzględniającej zróżnicowanie terytorialne, pozwoli na koncentrację wsparcia dla osób młodych pozostających w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy</p>

	<p>i posiadających największe potrzeby w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p> <p>**Na podstawie: „Analizy sytuacji osób młodych i diagnozy barier ich aktywizacji zawodowej na Dolnym Śląsku w kontekście realizacji <i>Gwarancji dla Młodzieży</i>”.</p>
<p>11. Projekt powinien uwzględniać gorszą sytuację kobiet wśród młodych osób na rynku pracy z powiatów o poziomie bezrobocia kobiet wyższym niż stopa regionalna: głogowskiego, lubińskiego, zgorzeleckiego, polkowickiego i być odpowiedzią na specyficzne problemy i potrzeby, w tym szczególną sytuację osobistą, rodzinną lub zawodową, która spowodowała oddalenie lub wykluczenie z rynku pracy.</p> <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.</i></p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Wg danych DWUP osoby bezrobotne w wieku 18 – 24 lata stanowią na Dolnym Śląsku 15,0% ogółu bezrobotnych, przy czym wskaźnik dla kobiet jest wyższy i wynosi 16,6%⁴*. Ponadto cztery powiaty wykazują dużą przewagę liczebną bezrobotnych kobiet nad bezrobotnymi mężczyznami. Jednak w przypadku, kiedy oddalenie lub wykluczenie z rynku pracy nie jest efektem świadomego wyboru, lecz jest decyzją o zajęciu się obowiązkami domowymi, nie należy stosować dodatkowych preferencji poza ułatwieniem łączenia życia rodzinnego i zawodowego**. Zatem zagrożenie wykluczeniem społeczno – zawodowym ze względu na bezrobocie w większym stopniu dotyczy młodych kobiet z ww. obszarów niż mężczyzn.</p> <p>Wprowadzenie kryterium pozwoli na koncentrację wsparcia dla młodych kobiet pozostających w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i posiadających największe potrzeby w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w Raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p> <p>**Na podstawie: „Analizy sytuacji osób młodych i diagnozy barier ich aktywizacji zawodowej na Dolnym Śląsku w kontekście realizacji <i>Gwarancji dla Młodzieży</i>”.</p>
<p>12. Projekt zawiera opis sposobu dotarcia do młodych osób wymagających wsparcia, na poziomie lokalnym.</p> <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.</i></p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Sposób dotarcia opisany we wniosku o dofinansowanie będzie przedmiotem oceny przez instytucję weryfikującą projekt. Powinien on być dostosowany do grupy odbiorców wsparcia. Może obejmować np.: współpracę i angażowanie w proces rekrutacji szerokiego frontu instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, szkół, kuratorów sądowych, związków sportowych i innych instytucji⁵. Podczas realizacji projektów można byłoby wykorzystać sposoby dotarcia uwzględniające współpracę beneficjenta np. z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instytucjami funkcjonującymi w ramach polityki społecznej oraz

⁴ Stan na 30.09.2014, według danych Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy (*Informacja o sytuacji na rynku pracy w województwie dolnośląskim we wrześniu 2014 roku*, DWUP, Wrocław, październik 2014).

⁵ „Plan realizacji *Gwarancji dla Młodzieży* w Polsce”, MPiPS, MIR, Warszawa, kwiecień 2014.

	<p>instytucjami rynku pracy, które w największym stopniu docierają do młodych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bądź wykluczonych (w zakresie, jaki umożliwiają obowiązujące przepisy, m.in. dotyczące ochrony danych osobowych),</p> <ul style="list-style-type: none"> • instytucjami z sektora pozarządowego, które realizują działania w podobnym zakresie (organizacje te mogą być: a) źródłem „dobrych praktyk”, b) pośrednikami w docieraniu do grupy docelowej, c) partnerami w realizacji projektów, którzy np. przejmą proces rekrutacji lub będą go wspierać), • organizacjami pozarządowymi skupiającymi przedstawicieli potencjalnej grupy docelowej (np. organizacje pozarządowe skupiające osoby niepełnosprawne, przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych), • podmiotami lokalnymi, tj. takimi, które działają na danym obszarze i posiadają wiedzę na temat potrzeb lokalnej zbiorowości (zarówno samorządy, placówki oświatowe, zrzeszenia przedsiębiorców, jak i lokalne organizacje, lokalne autorytety*, np. sołtysi, CARITAS, kościół, lokalni animatorzy, Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich). <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p>
<p>13. Projekt spełnia wymóg określonej efektywności kosztowej projektu, w tym obowiązek przeprowadzenia przez wnioskodawcę analizy kosztów - korzyści w odniesieniu do projektu⁶.</p> <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.</i></p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>W prezentacji MIR z dnia 03.12.2014 r. (w ramach informacji przekazanych przez MIR w postaci prezentacji multimedialnych z grup roboczych dotyczących planowania i wdrażania projektów w ramach Osi I PO WER) pt.: „Dezagregacja wskaźników na województwa” zawarto m.in. informację o wysokości kosztu jednostkowego wsparcia dla trybu konkursowego (na średnim poziomie 10 100 zł), co pewnie będzie miało odzwierciedlenie w wytycznych IZ PO WER w zakresie spełnienia przez projekt wymogu określonej efektywności kosztowej projektu oraz odpowiedniego uzasadnienia odstępstw od założonej kwoty.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>
<p>14. Projekt powinien zapewnić wykorzystanie co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednego rezultatu spośród zwalidowanych rezultatów PIW EQUAL, zawartych na stronie http://www.equal.org.pl lub • jednego rozwiązania spośród rozwiązań wypracowanych w projektach innowacyjnych PO KL, zgromadzonych przez Krajową Instytucję Wspomagającą w bazie dostępnej na stronie http://www.kiw-pokl.org.pl lub • jednej dobrej praktyki pochodzącej z projektu PO KL, pochodzącej z ogólnodostępnego źródła (Internet, prasa, itp.), stanowiącej przykład działania, które zakończył się sukcesem i może stanowić przykład efektywnych rozwiązań w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych do młodzieży. <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter fakultatywny.</i></p>	

⁶ Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020, projekt do konsultacji zewnętrznych, MIR, Warszawa, 10 grudnia 2014 r.

<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Opierając się na doświadczeniach pochodzących z lat 2007-2013 w zakresie interwencji EFS w ramach wdrażania PO KL, proponuje się kontynuować ideę wykorzystania i zaadoptowania dobrych praktyk, skutecznych rozwiązań, zwalidowanych rezultatów również w ramach projektów PO WER w celu podniesienia jakości i skuteczności wsparcia.</p> <p>Warto sięgnąć po dobre praktyki - warto wykorzystać rozwiązania wypracowane przy realizacji projektów skierowanych do osób młodych, które odniosły sukces i wykorzystać zastosowane sposoby i działania w zakresie rekrutacji uczestników.</p> <p>Do ewentualnego wykorzystania pozostają także:</p> <ul style="list-style-type: none"> • streetworking (metoda dotarcia z zewnątrz, socjalna praca uliczna) – streetworkerzy docierają do takich kategorii osób, które ze względu na swą specyfikę nie są objęte instytucjonalną formą pomocy społecznej; jest to jednak tak naprawdę cały proces działań, opierający się na tzw. poradnictwie dialogowym i obejmujący nie tyle jednostki, co całe grupy osób zmarginalizowanych; wykorzystanie zatem streetworkingu w rekrutacji uczestników do projektów musiałoby przebiegać w ramach pracy streetworkerów już aktywnych, działających (głównie z uwagi na długi okres wchodzenia w daną zbiorowość), • pośrednictwo osób, które wejdą w środowisko, a które z podobnego środowiska się wywodzą i wyszły na zewnątrz – można skorzystać z pomocy takich osób w docieraniu do potencjalnych odbiorców działań; jest to pewnego rodzaju pokazanie wzorców i przykładów pozytywnej zmiany, przy czym jest bardziej przekonujący dla osób z kategorii NEET, ponieważ jego autorem jest osoba niezwiązana z żadną instytucją*, • zaangażowanie opiekunów społecznych / kuratorów społecznych. <p>W projekcie należałoby wskazać zasadność zastosowanych instrumentów wsparcia, planowane rezultaty do osiągnięcia - dzięki wykorzystanym dobrym praktykom, skutecznym rozwiązaniom, zwalidowanym rezultatom.</p> <p>Kryterium powinno być zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>*Na podstawie analizy dokonanej w raporcie „Rozpoznanie możliwości dotarcia do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym w województwie dolnośląskim”.</p>
	<p>15. Projekt spełnia wymóg określonej efektywności zatrudnieniowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ogólny wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla uczestników nie kwalifikujących się do żadnej z poniżej wymienionych grup docelowych – na poziomie co najmniej 40%, • dla osób niepełnosprawnych – wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 25%, • dla osób długotrwale bezrobotnych - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 20%, • dla osób o niskich kwalifikacjach - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej na poziomie co najmniej 20%. <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.</i></p>
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Projekt przewidujący, że jednym z rezultatów będzie podjęcie zatrudnienia przez co najmniej określony odsetek uczestników projektu, przyczyni się do zwiększenia skuteczności realizowanego wsparcia. Ponadto kryterium pozytywnie wpłynie na trwałość osiągniętych rezultatów i przyczyni się do zwiększenia aktywności zawodowej osób młodych z Dolnego Śląska.</p> <p>Biorąc pod uwagę doświadczenia DWUP w zakresie realizacji projektów komponentu regionalnego PO KL (Priorytet VI, VII, VIII (Działanie 8.1) oraz IX</p>

	<p>(Działanie 9.6)) oraz wyniki badania ewaluacyjnego, zrealizowanego na zlecenie DWUP w 2014 r. pt.: <i>Ocena skuteczności, jakości i trwałości interwencji EFS na Dolnym Śląsku w zakresie efektywności zatrudnieniowej projektów Priorytetu VI, VII i VIII (Działanie 8.1) PO KL, w kontekście poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej i wzrostu konkurencyjności regionu</i>, proponuje się ww. referencyjne wielkości wskaźników efektywności zatrudnieniowej. Niemniej jednak ostateczne minimalne poziomy poszczególnych wartości wskaźników zostaną zweryfikowane i ustalone po zatwierdzeniu SZOP PO WER 2014-2020.</p> <p>W przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego przekracza średnia wojewódzką, zasadnym byłoby obniżenie minimalnych poziomów efektywności zatrudnieniowej dla poszczególnych grup docelowych o 5 pp. Natomiast w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego jest niższa od średniej wojewódzkiej, zasadnym byłoby podwyższenie minimalnych poziomów efektywności zatrudnieniowej dla poszczególnych grup docelowych o 5 pp.</p> <p>Spełnienie kryterium powinno być weryfikowane w okresie realizacji projektu oraz po jego zakończeniu, zgodnie z projektem <i>Wytucznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020</i>, zgodnie z którymi kryterium efektywności zatrudnieniowej określa się jako odsetek uczestników, którzy po zakończeniu udziału w projekcie współfinansowanym ze środków EFS podjęli zatrudnienie w okresie trzech miesięcy następujących po dniu, w którym zakończyli udział w projekcie.</p>
<p>16. Projektodawca składa nie więcej niż dwa wnioski o dofinansowanie projektu w ramach konkursu.</p> <p><i>Proponuje się nadać kryterium charakter obligatoryjny.</i></p>	
<p>Uzasadnienie:</p>	<p>Zadaniem kryterium jest umożliwienie realizowania projektów przez większą liczbę projektodawców. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie rejestru prowadzonego przez instytucję organizującą konkurs (IOK). Decyduje kolejność rejestracji wpływu wniosku w IOK. W przypadku złożenia więcej niż dwóch wniosków przez jednego projektodawcę instytucja organizująca konkurs odrzuca wszystkie złożone w odpowiedzi na konkurs wnioski, w związku z niespełnieniem przez projektodawcę kryterium. W przypadku wycofania jednego lub obydwu wniosków o dofinansowanie projektodawca ma prawo złożyć kolejny wniosek/kolejne dwa wnioski.</p> <p>Spełnienie założeń kryterium instytucja organizująca konkurs zweryfikuje w oparciu o rejestr wniosków – decyduje kolejność wpływu wniosków do instytucji organizującej konkurs (data, godzina i nadany numer rejestracyjny) w przypadku złożenia większej liczby wniosków*, które zostaną zarejestrowane.</p> <p>*Kolejny wniosek może być złożony jedynie w przypadku wycofania uprzednio złożonego wniosku. Jeśli wnioskodawca złoży więcej niż dwa wnioski na konkurs (bez wycofania uprzednio złożonego wniosku), wówczas wszystkie wnioski złożone na konkurs zostaną odrzucone.</p>
<p>WYTUCZNE DLA DZIAŁAŃ, KTÓRE POWINNY TOWARZYSZYĆ WDRAŻANIU GdM NA DOLNYM ŚLĄSKU</p>	
<p>Podczas spotkań konsultacyjnych zwrócono uwagę na szereg problemów, jakie mogą mieć miejsce w związku z realizacją projektów konkursowych. Były to:</p> <ul style="list-style-type: none"> nieznajomość założeń GdM ani wśród potencjalnych projektodawców, ani wśród potencjalnych uczestników, 	

- stereotypowe podchodzenie do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uprzedzenia, które uniemożliwią efektywne działania (np. problem z organizacją stażu dla byłych więźniów, niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych lub osób długotrwale bezrobotnych),
- niechęć potencjalnych uczestników do wzięcia udziału w projekcie – w tym miejscu zwracano uwagę przede wszystkim na kategorię „trudnych” uczestników, np. osoby socjalizowane w rodzinach ubogich, utrzymujących się z zasiłków; osoby takie z jednej strony mogą nie wyrażać zainteresowania udziałem w projekcie, jako że nie są zainteresowane zmianą status quo, z drugiej – mogą rezygnować z udziału na którymś z etapów podczas realizacji projektu; z uwagi na to szczególnie należy skupić się na kwestii motywacji,
- brak możliwości przystąpienia do projektu potencjalnych uczestników – tutaj wskazywano, że poza odpowiednim nastawieniem istotne jest również stosowanie określonych zachęt do udziału w projekcie, a także zadbanie o szereg usług okołoprojektowych,
- brak wiedzy na temat sposobów dotarcia do potencjalnych uczestników, ponieważ instytucje, które zajmują się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub wykluczonymi społecznie nie mogą - z uwagi na obowiązujące przepisy prawne przekazywać informacji na temat tych osób, ich adresów, bazy kontaktów itp.,
- dofinansowanie projektu, który nie jest odpowiedzią na realne problemy danej zbiorowości – tutaj podkreślano, że często przy tworzeniu projektu wnioskodawca skupia się na danych dotyczących całego regionu, które jednak powinny mieć przełożenie na konkretną lokalną zbiorowość (gmina, powiat).

W odpowiedzi na stwierdzone powyżej problemy sformułowano podczas spotkań konsultacyjnych przykładowe zalecenia – propozycje działań, jakie powinny towarzyszyć wdrażaniu *GdM*:

- kampania informująca o programie – istnieje potrzeba poinformowania społeczeństwa (w tym potencjalnych wnioskodawców oraz uczestników projektów) o realizowanych działaniach, jej celem byłoby zainteresowanie *GdM* jak najszerszej części społeczeństwa, co zapewni rozpoznawalność projektów;
- kampania dotycząca NEET – potrzeba taka wynika z kilku podstawowych problemów powszechnie występujących zarówno w potocznym odbiorze, jak i w dyskursie publicznym w przypadku tej kategorii osób:
 - wykluczenie społeczne ma zawsze przyczyny zewnętrzne w stosunku do jednostki, jest zjawiskiem uwarunkowanym strukturalnie, nawet jeśli przyczyna wykluczenia społecznego występuje na poziomie jednostki i w odniesieniu do niej jest identyfikowana, nie oznacza, że wykluczenie społeczne tejże jest przez nią zdeterminowane, innymi słowy – nie ma osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie na własne życzenie – np. osoby niepełnosprawne stanowią kategorię zagrożoną w stopniu bardzo wysokim wykluczeniem społecznym, jednak nie tyle ich niepełnosprawność jest tego determinantą, a raczej brak odpowiednich rozwiązań na poziomie systemowym, dlatego też warto zwracać na język projektów, przekazów informacyjnych i innych wiadomości na każdym poziomie wdrażania *GdM* tak, by nie pojawiały się w nim sformułowania wskazujące na jednostkowe uwarunkowanie (np. przyczyna wykluczenia społecznego leży po stronie pracownika/pracodawcy itp.),
 - warto zwrócić uwagę na sposób mówienia o osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, po pierwsze – są to dwie różne kategorie osób, po drugie – każda z nich jest wewnętrznie bardzo zróżnicowana, wymaga to wypracowania odmiennych podejść i sposobów postępowania, a także zindywidualizowanych rozwiązań projektowych,
 - wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym, trudno ustalić i wskazać jedną konkretną jego przyczynę, trudno tym samym mówić, że ktoś jest wykluczony, bo np. jest niepełnosprawny, wykluczenie społeczne jest pewnym procesem, w którym do głosu dochodzi całe spectrum czynników, dlatego też po pierwsze – osób naprawdę społecznie wykluczonych nie ma aż tak wiele, po drugie – docelowe grupy *GdM* nie są z definicji już wykluczone społecznie, a jedynie należą do kategorii w sposób szczególny narażonej na doświadczenie ekсклюzy społecznej; proponowana kampania informacyjna miałaby na celu nakreślenie nie tylko statystycznego portretu NEET-ów, ale także zwrócenie uwagi na przymusowy charakter sytuacji, w której się znajdują i przeciwdziałanie negatywnym stereotypom, jakie funkcjonują (świadomie i nieświadomie) w zbiorowych wyobrażeniach na temat osób wykluczonych społecznie i społeczną ekсклюzy osób zagrożonych wykluczeniem,
- baza projektów – wydaje się zasadne stworzenie jednej na bieżąco aktualizowanej bazy realizowanych projektów w ramach *GdM*, jej uruchomienie powinno być promowane wśród

potencjalnych uczestników oraz osób/podmiotów, za pośrednictwem których można dotrzeć do grup docelowych; funkcjonowanie tej bazy mogłoby się opierać się np. na rozwiązaniu podobnym do istniejącej w poprzednim okresie programowania 2007-2013 bazy szkoleń, kursów, studiów itd. - inwestycjawkadry.pl.,

- odpowiedni język przekazu w informacjach o projektach - powinny być one jasne, czytelne, napisane zrozumiałym językiem, dedykowane określonym kategoriom osób (indywidualizowanie języka w zależności od odbiorców, np. wychowanych w rodzinach dysfunkcyjnych, dziedziczących biedę, bezrobotnych absolwentów studiów itp.), warto przemyśleć sformułowania użyte w tych informacjach (czy koniecznie używać określenia „wykluczenie społeczne”, „patologie”, „pomoc” itp.?),
- w kwestii motywacji uczestników do udziału w projekcie decydujące znaczenie mogą mieć takie działania, jak: wprowadzenie uczestników w projekt, działania integracyjne, wskazanie korzyści z udziału w projekcie i dalszych działań stanowiących kontynuację działań projektowych, utrzymanie dyscypliny w grupie/grupach projektowych,
- ważne jest również uwzględnienie w projekcie usług wpierających - osoby, do których kierowane będą projekty w ramach *GdM*, nie zawsze mogą sobie pozwolić na uczestnictwo z uwagi na osobiste zaangażowanie w inne działania lub brak środków finansowych, dlatego także ważne jest przewidzenie na etapie projektowania odpowiednich rozwiązań, tj. zapewnienie zwrotu kosztów dojazdu, zapewnienie opieki nad osobami zależnymi lub środków finansowych na tę opiekę, zapewnienie posiłków, reintegrację społeczną (bilety do kina, teatru), w przypadku osób niepełnosprawnych ważne jest także swego rodzaju zabezpieczenie w postaci sprzętu ułatwiającego mobilność – mogą to być np. aparaty słuchowe, wózki inwalidzkie – w zależności od przyczyny i stopnia niepełnosprawności, w przypadku wykluczenia terytorialnego, zwłaszcza w przypadku obszarów wiejskich, oddalonych od aglomeracji i wielkich miast, konieczne jest często zapewnienie transportu (możliwości dojazdu), jako że wykluczenie tych terenów wiąże się m.in. z trudnościami z dostępem, brakiem odpowiedniej infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie w projekcie osoby, która niejako „przeprowadzi” uczestnika przez projekt – tutora, mentora, coacha, co ważne wydaje się zwłaszcza w przypadku osób słabo zmotywowanych do udziału w projekcie, w stosunku do których istnieją obawy przerwania udziału w projekcie,
- niebagatelne znaczenie ma także czynnik finansowy, np. „kieszonkowe”, stypendium,
- pomocne w projektowaniu oraz tworzeniu partnerstw może okazać się również opracowanie (i bieżąca aktualizacja) bazy podmiotów zainteresowanych partnerstwami w ramach projektów *GdM*, podobne bazy potencjalnych partnerów stosowane były m.in. przy projektach partnerskich w ramach programów ERASMUS+, Leonardo da Vinci.